

کشت تریاک و شهرت جهانی هلمند

ولایت هلمند در جنوب غرب کشور، یکی از ولایات حاصلخیز و معمور و از لحاظ محصولات زراعتی تا قبل از کودتای ثور، به "گدام غله" شهرت کسب کرده بود. ولایت هلمند از آن جهت که بزرگترین رودخانه کشوری یعنی هلمند از وسط آن میگذرد و سبب آبیاری و سرسبزی زمین های دوطرف خود میگردد، بنام هلمند (مطابق تلفظ عامیانه) مسمی شده است. نام اصلی این رودخانه در متون اوستائی "هیتومت Haetumant" آمده و معنی آن "سد مند یا رودخانه دارای سد و بند" است. همین کلمه در زبان فارسی "هیرمند" شده و عوام آنرا امروز بصورت "هلمند یا هیلمند" تلفظ میکنند. رودخانه هلمند که از کوه بابا در نزدیکی کابل منبع می گیرد، در مسیر جریان خود ده ها رود خورد و بزرگ دیگر را که از کوهستانات مرکزی سرچشمه میگیرند با خود یکجا کرده بسوی کجکی سرازیر میگردد. در محل کجکی دولت افغانستان به کمک مالی امریکا در سالهای ۱۹۵۲-۱۹۵۱ یک بند عظیم را برای کنترل و تنظیم آب های آن اعمار نمود. از آن تاریخ بعد آبهای رودخانه هیرمند توسط کانالهای خورد و بزرگی که برای آبیاری وادی هیرمند در دوطرف رودخانه کشیده شده، تحت کنترل قرار گرفته است. بزرگترین کانالی که از رودخانه هلمند جدا شده، نهر یغرا است که در پنج کیلومتری گرشک از هلمند منشعب شده و بطول ۸۰ کیلومتر در سمت راست رودخانه به استقامت نادعلی واقع در چهل کیلومتری غرب شهر لشکرگاه امتداد یافته است. پروژه های مارجه و شمالان نیز از این کانال آبیاری میگردند.

از سال ۱۳۳۵ بعد در پروژه های نادعلی و مارجه بیشتر مردمان ناقل (عمدتاً پشتونها و هزاره های بی زمین) جابجا گردیده اند و بنابر شرایط مساعد آبیاری و کشت میکانیزه و دریافت مساعدت های فنی دولت هریک از ناقلین صاحب زندگی مرفه نسبت به ساکنان اصلی هلمند شده اند.

وادی هلمند را میتوان به سه بخش: **هلمند علیا، هلمند وسطی و هلمند سفلی** تقسیم نمود. در هلمند علیا از گرشک تا ارتفاعات کجکی بیشتر اقوام علیزائی سکنی دارند. در هیرمند وسطی یعنی از گرشک تا درویشان (به استثنای نادعلی و مارجه که محل اسکان ناقلین اند) بیشتر اقوام بارکزائی و پوپلزائی زندگی دارند. از درویشان (گرمسیر) تا ولسوالی دیشو هم سرحد ولسوالی چاربرجک نیمروز، مردمان پشتون و بلوچ زندگی میکنند.

آبادهای و کشاورزی بعد از کجکی منوط به نوارباریک سواحل رودخانه است. مردم هلمند وسطی، پس از ایجاد و تاسیس پروژه انکشاف زراعت و آبیاری وادی هیرمند، بسیار مرفه تر نسبت به مردم مسکون در هلمند علیا، در هر دو ساحل رودخانه بشمول موسی قلعه و نوازاد و نهرسراج تا قلعه بست استند. مناطق ولسوالی موسی قلعه از رودموسی قلعه و قسمی توسط آب کاریز و ولسوالی نوزاد از رود نوزاد آبیاری میشوند که دارای هیچگونه سربندی نیستند و در بسا اوقات سال با خشک آبی مواجه اند. منطقه واقع میان دورودخان ارغنداب و هلمند بنام نهر سراج یاد میگردد. ظاهراً این نام بعد از آن شهرت یافته که امیر حبیب الله خان (سراج الملت والدین)، در دهه دوم قرن بیستم به نایب الحکومه قندهار سردار محمد عثمان، هدایت کشیدن نهری را از رودخانه هلمند از محل سنگین صادر کرد و بر اثر آن هدایت نهر سراج بازو ریزوی دهقانان محل کشیده شد. اما این نهر نه تنها امکان آبیاری ۱۳۰ هزار هکتار زمین ساحه را نداشت، بلکه در اثر فقدان زاهیرهای زهکشی آب، زمین های دوطرف مجرای خود را به باطلاق مبدل کرد. پس از فعالیت پروژه انکشافی وادی هلمند، مطالعاتی جهت انکشاف اراضی و آبیاری ساحه نهر سراج مطرح گردید و سرویهایی هم صورت گرفت، مگر این مطالعات تا هنوز جامه عمل بخود نپوشیده و بخش بسیاری از زمین های آن ساحه هنوز هم خشکابه گفته میشود. در ساحه نهر سراج تعدادی از مهاجران بخارائی و اغلب اقوام درانی و بقایای سرداران بارکزائی قندهاری (کهندلخان، پردلخان، رحمدلخان، شیردلخان، مهردلخان) زندگی میکنند.

بعد از ولسوالی ناوه بارکزائی و ختم پروژه شمالان در سرخدز (سرخ دژ)، منطقه سرسبز و معمور درویشان یا هزار جفت آغاز میگردد که از قدیم الایام مورد بهره برداری و زراعت قرار میگرفته است و با انکشاف پروژه وادی هلمند، در آنجا نیز رودخانه هلمند جهت بالا آوردن سطح آب رودخانه سربندی در بستر رودخانه ساخته شده که آب را توسط کانال درویشان بسوی چپ رودخانه هدایت میکند و ده ها هزار هکتار زمین را تحت آبیاری قرار میدهد. در سالهای امنیت از این ساحه نیز حاصل فراوان بدست می آمد که گندم و خربوزه از اقلام عمده محصولات زراعتی آن ناحیه میباشد.

خلاصه تا قبل از کوتای ثور که سراسر کشور از امنیت برخوردار بود، مردم هلمند از زمین های خود بطور وسیعی بهره برداری میکردند و خبری از کشت کوکنار و محصول تریاک نبود، مگر با حدوث کودتای ثور و اوج گیری شورشا و نا امنیها در کشور، ولایت هلمند، بحیث مرکز کشت خشخاش و قاچاق مواد مخدر شهرت یافت. طالبان تاحدی توانسته

بودند که میزان کشت این ماده را کاهش بدهند، مگر پس از سقوط طالبان، هلمند یکی از نا امن ترین ولایات افغانستان گردید. دلیل این نا امنی رونق کشت و قاچاق مواد مخدر در تبتانی بانقش مافیای بین المللی و تعلق گرفتن بخشی از سود آن به طالبان است.

در حدود ۹ هزار نیروی نظامی انگلیسی برای نابود کردن کشت خشخاش در این ولایت از سال ۲۰۰۶ بیعد مستقر گردیدند و با وجودی که تا کنون ۱۸۵ نفر از سربازان خود را در مقابل با طالبان از دست داده اند، مگر در جهت محو کشت خشخاش چندان موفقیتی نداشته اند و باز هم این ولایت یکی از نا امن ترین ولایات کشور از لحاظ حضور طالبان و درگیریها با نیروهای خارجی و افغانی بشمار میرود.

باری حکومت امریکا برای نابودی کشت تریاک پیشنهاد سم پاشی مزارع خشخاش هلمند را مطرح ساخت ولی حامد کرزی، این شیوه مبارزه را به دلیلی تأثیر سوء مواد سمی بر حیات مردم محل خطرناک ارزیابی نمود و عدم موافقت خود را با آن ابراز نمود، هر چند که ضیاء مسعود، معاون کرزی، حمایت خود را از این طرح این تأیید نمود، مگر این طرح جامه عمل نپوشید.

تونی بلیر صدراعظم اسبق انگلستان، ضمن ارایه دلایل در باره ضرورت اعزام نیروها به ولایت هلمند در پارلمان آن کشور اعلام داشت که معتادین مواد مخدر در خیابان های شهر های انگلستان، هیروئین افغانی مصرف میکنند، و ملت را تهدید خطرناکتر از تروریزم تهدید میکند، که منشاء آن در افغانستان قرار دارد. اما تونی بلیر توضیح نداد که چگونه این همه هیروئین افغانی از ولایت هلمند به شهر های انگلستان رسانده میشود؟ باری در سال ۲۰۰۷ حامد کرزی دودپلومات انگلیسی را که به موسی قلعه سفر کرده بودند، از افغانستان اخراج کرد. بعد ها گناه آنها تماس های سری و غیر مجاز با طالبانی عنوان شد که دولت انگلیس برای مبارزه با آنها ۹ هزار سرباز خود را در هلمند مستقر ساخته است. ناظرین سیاسی در همان زمان هیچ ابائی نداشتند از اینکه بگویند این دودپلومات معامله گران موادمخدر از نزد طالبان در بدل اسلحه بوده اند. بر سر اخراج این دو دپلومات روابط سیاسی تونی بلیر با رئیس جمهور کرزی روبه تیرگی نهاد ولی با آمدن صدراعظم گوردن براون این روابط قدری بهبود یافت.

در گزارش سال ۲۰۰۷ سازمان ملل آمده بود که افزایش تولید خشخاش در ولایت هلمند، در سال (۲۰۰۶) بین سی تا پنجاه درصد رشد داشته است. به این ترتیب، هلمند به بزرگترین منطقه تولید تریاک مواد مخدر در (افغانستان) تبدیل شده است. نماینده افغانستان در سازمان ملل گفته بود که کشت خشخاش و شورش طالبان با هم ارتباطی انکار ناپذیر دارد و نیروهای طالبان را به حمایت از تولید کنندگان خشخاش و قاچاقچیان مواد مخدر متهم کرده بود. قرار آمار ملل متحد، تریاک افغانستان ۹۳٪ حجم تولید تریاک جهان را تشکیل میدهد، از جمله ۷۰٪ آن در مناطق همجوار با سرحد پاکستان به هیروئین تبدیل میشود. ۵۰٪ مقدار یادشده در ولایت هلمند، جای که نیرو های عمده انگلیسی مستقر گردیدند، تولید میشود. (بی بی سی ۲۷ اگست ۲۰۰۷)

اکنون نیز گزارشها حاکی است که میزان کشت خشخاش در این ولایت بیش از سایر ولایات کشور میباشد. این در حالی است که انگلیس مسئول مستقیم مبارزه با کشت و تولید مواد مخدر در هلمند را بر عهده دارد. و به همین دلیل در سه سال گذشته انگلیس مبلغ ۲۹۰ میلیون دالر را برای مبارزه با تولید مواد مخدر در هلمند صرف کرده و همزمان با آن از کشاورزان این ولایت حمایت کرده است.

یکی از ولسوالیها حاصلخیز کشت خشخاش، موسی قلعه مرکز زمینداور است که در اوایل ماه فیروزی ۲۰۰۶ طالبان (ظاهراً با مشورت نیروهای انگلیسی مستقر در آن ولایت) آن را اشغال کردند. والی هلمند اسدالله وفا در همان وقت اظهار داشت که در حدود ۷۰۰ نفر از اعضای طالبان و القاعده تازه از پاکستان به هلمند وارد شده و وضعیت امنیتی را برهم زده اند. ورود این عده طالبان همزمان به این اظهارات جنرال مشرف بود که گفته بود، طالبان یک جنبش افغانی است و در داخل افغانستان حامیان زیادی دارند و دولت افغانستان باید از شیوه برخورد پاکستان با طالبان در وزیرستان شمالی پیروی نماید. اما دولت افغانستان که از طرفها و توطئه های پاکستان در رابطه با امنیت کشور بدستی واقف بود، این نظر رئیس حکومت پاکستان را رد کرده و بخاطر حفظ حیات مردم بی دفاع و غیر وابسته به گروه طالبان در دو هفته اول از بمباردمان موسی قلعه پس از اشغال آن از سوی طالبان خود داری نمود. از نظر پاکستان، اگر مردم عادی کشته شوند، قربانیان از سر تائر برای انتقام گیری از نیروهای خارجی، به گروه طالبان می پیوندند، و اگر از طالبان کشته شوند، این تأثیر بیشتر سبب غیض و برافروختن آتش انتقام آنها در مقابل نیروهای دولتی و بین المللی میگردد که در هر دو صورت باعث نا امنی و برهم زدن ثبات در افغانستان میشود، چیزی که آرزوی پاکستان است.

چنانکه در آغاز بدان اشاره شد، کشت کوکنار، در این ولایت یکی از عمده ترین محصولات آن است که در توسعه و تداوم آن هم مافیای بین المللی و هم طالبان نقش دارند. بگزارش آژانس خبری روز، محمد گلاب منگل والی هلمند در یک مصاحبه اختصاصی خود با آن آژانس گفته است: دشوار است که به یکبارگی کوکنار از ولایت هلمند ریشه کن شود، چون این ولایت یکی از ولایات بزرگ سرحدی بوده و کنترل سرحدات هم دشوار می باشد. وی علاوه نمود که برای اولین بار به خاطر محو کشت کوکنار به ۳۳ هزار دهقان این ولایت به ارزش ۱۲ میلیون دالر کود کیمیاوی و تخم های اصلاح شده توزیع گردیده تا آنان کوکنار کشت نکنند. بقول والی هلمند تا کنون ۳۶ هزار هکتار زمین، زیر کشت مشروع آمده است و ۵۰۰۰ هکتار زمین از وجود کوکنار پاکسازی شده است. مقدار فراوان مواد مخدر در این ولایت

دستگیر شده و در جریان سال گذشته ۵۲ تن مواد مخدر در این ولایت حریق گردیده و طی عملیات محو کشت کوکنار با دادن ده ها کشته ۹۱ قاچاقبر مواد مخدر بازداشت گردیده اند. سه روز قبل از این مصاحبه والی هلمند هزاران کیلوگرام مواد مخدر با پنج تن از قاچاقبران که در میان شان یک نفر پاکستانی نیز بود در ولسوالی دیشوولایت هلمند دستگیر شدند. معهدا ولایت هلمند هنوز هم بزرگترین تولید کننده مواد مخدر و نا امن ترین ولایت در کشور می باشد.

نظامیان امریکا روز (۲۳ مه ۲۰۰۹) اعلام کردند که در عملیات چهار روزه که در هلمند در ولسوالیهای نادعلی و مارجه صورت گرفت، به کشف و ضبط ۱۰۰ تن مواد مخدر موفق شدند و حدود ۶۰ تن از طالبان کشته شده اند. بر اساس ارزیابی های نظامیان امریکا، سالانه میان ۸۰ تا ۴۰۰ میلیون دلار از این طریق به جیب طالبان سرازیر می شود. (دویچه ویله/۲۴/۵/۲۰۰۹) ناگفته نماند که عملیات نظامی به بهانه تصفیه و نابودی گروه های طالبان در این ولایت از طرف نیروهای ناتو ویا انگلیسی، چندین بار اجرا شده و در هر بار جان ده ها تن افرادیگناه ملکی را گرفته و زنان و کودکان بسیاری را بی سرپرست و یتیم و بیوه ساخته است. دیدن صحنه های بمباران خانه های گلین مردم روستاها و کشتار کودکان و زنان و اطفال از اثر این عملیات روح و روان هرانسان با احساس را جریحه دار میسازد. این صحنه ها را میتوان در ویب سایت <http://www.rethinkafghanistan.com> دید و قضاوت کرد. ویا در بخش مطالب تصویری پورتال افغان- جرمن نیز مشاهده نمود.

بنابراهمیت اقتصادی و سیاسی هلمند (بخصوص معدن یورانیم در کوه خانشین و مواد مخدر) است که میدان هوایی بست برای نشست و برخاست طیارات بزرگ مسافربری ملکی و نظامی در مرکز ولایت هلمند بامصرف ۱۲ نیم میلیون دالر امریکائی اعمار و در اوایل ماه جون ۲۰۰۹ به بهره برداری سپرده شد. همزمان با به بهره سپردن این میدان هوایی، انگلیسها اعلام کردند: هزینه ساختمان ملحقات این میدان هوایی را که تخمین چهار تا پنج میلیون یورو میشود، خواهند پرداخت.

به عقیده صاحب نظران سیاسی، اصلا دو پدیده از همه بیشتر بر اهمیت این ولایت افزوده است: یکی وجود معدن یورانیم در کوه های خانشین در هلمند سفلی، و دیگر محصول مواد مخدر در سرتاسر ولایت است که گفته میشود، حتی نظامیان خارجی مستقر در این ولایت نیز در ترافیک و قاچاق آن دو پدیده نقش دارند.

طبق اظهارات ریچارد هالبورگ، نماینده ویژه دولت امریکا در امور افغانستان و پاکستان، ائتلاف بین المللی به جای اقدامات قبلی در از بین بردن کشتزارها و محصولات خشخاش، باید فعالیت های خود را بر روی مبارزه با بزرگان مواد مخدر و ضبط مواد شیمیایی و تجهیزات برای لابراتوارهای مخفی تولید هروئین متمرکز کند. هالبورگ خاطر نشان کرد، دولت امریکا قصد دارد کمک های خود به کشاورزی افغانستان را افزایش دهد تا آنها از کشت خشخاش دست بردارند. وی ادعا کرد، واشنگتن در نظر دارد صدها میلیون دلار بودجه برای این هدف اختصاص دهد. پس از تصرف افغانستان توسط کشورهای ناتو به رهبری امریکا، تولید مواد مخدر در این کشور تا ۴۰ برابر افزایش یافت.

طالبان بخاطر سهم بردن از کشت مواد مخدر و قاچاق آن بر چندین ولسوالی هلمند کنترل خود را قایم کرده بودند و چون انتخاب ریاست جمهوری از دیدگاه امریکا از اهمیت زیادی برخوردار است، بنابراین بر بزرگترین عملیات جنگی نیروهای امریکائی در هلمند زیر نام خنجر، در اولین هفته ما جولای ۲۰۰۹ در ولسوالی های گرمسیر، خان نشین و ناوه بارکزی شروع شد که بگفته یک وکیل هلمند، باعث فرار پنج هزاران خانواده هلمندی از میدان جنگ شده است. در این عملیات ۴ هزار نیروی دریائی امریکا و ۶۵۰ نفر از نیروهای دولتی افغان شرکت کرده اند. در عین حال نیروهای انگلیسی نیز طی هفته اخیر جون و هفته اول ماه جولای در ولسوالیهای گرشک و سنگین عملیات های رابنام "پنجه پلنگ" انجام داده اند. به گفته مقامات افغانی در این عملیات تلفات طالبان از ۱۵۰ تا ۲۰۰ تن بوده است. اما طی همین دو هفته ۱۷ تن از نیروهای انگلیسی بر اثر انفجارهای بمب های کنار جاده ئی که از سوی طالبان کار گذاشته میشود، کشته شده اند.

جنرال عظیمی، سخنگوی وزارت دفاع افغانستان روز ۲۲ جولای در یک کنفرانس مطبوعاتی به عملیات "خنجر" در ولایت جنوبی هلمند اشاره کرده گفت: طی ۲۰ روز گذشته ۷۰ جنگجوی داخلی و خارجی در نبرد با نیروهای امنیتی افغان و خارجی کشته شدند.

کشته شدن ۱۹ عسکر بریتانوی در دو هفته اول عملیات "چنگال پلنگ" ضربه محکمی بر روحیات نیروهای بریتانوی وارد نمود. پس از این حادثه روزنامه تایمز لندن گزارش داد که تاکنون ۱۸۵ سرباز انگلیسی در افغانستان کشته شده اند. در کمتر از سه سال ۷۳۰ سرباز انگلیسی در افغانستان زخمی شده اند. بر اساس این گزارش، اکثر این زخمی ها به صدمات دایمی نظیر نقص عضو از اعضای بدن دچار شده اند. تایمز نوشت: تعداد زیاد کشته ها و زخمی ها نه تنها روحیه سربازان انگلیسی در را در ولایت هلمند خراب می کند بلکه باعث کاهش تعداد آنها در افغانستان می شود. در زمان حاضر حدود ۹۱۵۰ هزار سرباز انگلیسی در افغانستان حضور دارند.

روزنامه گاردین در شماره (۲۵ / ۷ / ۲۰۰۹) خود تحت عنوان "تصویرات خطرناک" مطلبی نوشته و در بخشی از آن می گوید: بیابید وضع نظامی افغانستان را از دیدگاه دشمن بررسی کنیم. قوای امریکا و بریتانیا اخیراً دو عملیات بزرگ را در مناطق قدرت طالبان آغاز کردند. اما در این عملیات ها ۳۱ عسکر امریکایی، ۲۰ عسکر آیساف و ۱۹ عسکر بریتانوی کشته شدند. درست است که طالبان نیز در این برخورد ها تلفات داده اند، اما منابع استخدام آنها بی شمار است و از دست دادن یک محل هم برای شان آنقدر ها اهمیت ندارد، زیرا آنها اطمینان دارند که دوباره در این مناطق رخنه می کنند. آنها در این زمینه از حوصله کار میگیرند، زیرا تاریخ هم به آنها درس می دهد که بالاخره خارجی ها مناطق شان را ترک می کنند. از این رو در جنگ علیه تندروان نمی توان با افزایش تعداد عساکر و توسعه میدان محاربه پیروز شد. غرب باید برای رسیدن به یک راه حل واقع بینانه تلاش کند. کار در این زمینه باید از همین حالا آغاز شود، قبل از آنکه فرصت از دست برود. (رادیو آزادی، ۲۵ / ۷ / ۲۰۰۹ - پورتال افغان- جرمن آنلاین)

کاروان جنازه های سربازان انگلیسی در لندن که در هلمند جان باخته اند

ولایت هلمند قبرستان تاریخی سربازان انگلیسی در افغانستان است. در سال ۱۸۸۰ میلادی انگلیسها ۱۲ ونیم هزار عساکر خود را در جنگ میوند (کشک نخودفعلی) از دست دادند، و اکنون هم انگلیسها شاید بخاطر انتقام کشی از آن شکست خود هلمند را برای سرکوب طالبان برگزیدند ولی خبر نبودند که این مردم با شهامت، در دهه ۸۰ قرن گذشته ابرقدرت شوروی را نیز به زانو در آورده اند و اکنون هم هر متجاوز دیگر را با شکست مواجه خواهند نمود و هیچ نیروی متجاوز نمی تواند آنها را مقهور زورگویی اسلحه برتر و کشتارهای وحشیانه خود بسازد. بنابراین گزارش های خبری، از سال ۲۰۰۱ تاکنون مجموعاً ۱۹۱ نظامی انگلیس در هلمند کشته شده اند که این رقم ۱۲ نفر بیشتر از کل تلفات ارتش انگلیس در عراق است.

پایان ۲۵ / ۷ / ۲۰۰۹